

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЗАПОРІЗЬКА ПОЛІТЕХНІКА»

Кафедра «Композиційні матеріали, хімія та технології»
(найменування кафедри)

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ППН 03. Техніка і методика експерименту
(назва навчальної дисципліни)

Освітня програма: Композиційні та порошкові матеріали, покриття
(назва освітньої програми)

Спеціальність: 132 – Матеріалознавство
(найменування спеціальності)

Галузь знань: 13 Механічна інженерія
(найменування галузі знань)

Ступінь вищої освіти: магістр
(назва ступеня вищої освіти)

Затверджено на засіданні кафедри
«Композиційні матеріали, хімія та
технології»
(найменування кафедри)

Протокол № 2 від 26.09.2019 р.

1. Загальна інформація	
Назва дисципліни	<i>Техніка і методика експерименту</i>
Рівень вищої освіти	<i>Другий (магістерський) рівень</i>
Викладач	<i>Вініченко Валерій Степанович, канд. техн. наук, доцент, кафедри ФМ;</i>
Контактна інформація викладача	<i>0(61)7698282, телефон викладача, E-mail valeryi_v@ukr.net</i>
Час і місце проведення навчальної дисципліни	<i>Предметна аудиторія кафедри</i>
Обсяг дисципліни	<i>Кількість годин, кредитів, розподіл годин (лекції, практичні, семінарські, лабораторні, самостійна робота, індивідуальні заняття), вид контролю Загальна кількість годин – 135, 4,5 кредитів, для денної форми навчання: аудиторних – 45 (30 годин лекції, 15 годин практичні заняття), самостійної роботи студента – 90; для заочної форми навчання: аудиторних – 8 (6 годин лекції, 2 годин практичні заняття), самостійної роботи студента – 127; іспит</i>
Консультації	<i>Згідно з графіком консультацій</i>
2. Пререквізити і постреквізити навчальної дисципліни	
Дисципліна «Техніка і методика експерименту» базується на знаннях з наступних курсів: - стандартизації і метрології; - теорії ймовірностей; - основ наукових досліджень; - математичного моделювання; - планування дослідницьких робіт	
3. Характеристика навчальної дисципліни	
<p>Дисципліна закладає фундамент для вибору техніки і розробки методик експериментальних досліджень в галузі матеріалознавства. Відомості, одержані в наданому курсі, є базою і можуть бути застосовані студентами при виконанні науково-дослідних магістерських робіт та спеціалістами вказаної галузі на виробництві.</p> <p><i>Перелік компетентностей, яких набуває студент при вивченні.</i></p> <p>Загальні компетентності:</p> <ul style="list-style-type: none"> - вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми. КЗ.02; - здатність до проведення досліджень на відповідному рівні. КЗ.03; - навички використання новітніх інформаційних технологій. КЗ.05; <p>Фахові компетентності:</p> <ul style="list-style-type: none"> - спеціалізовані концептуальні знання новітніх методів та методик моделювання, розробки та дослідження матеріалів. КС.02; - здатність застосовувати сучасні методи і методики експерименту у лабораторних та виробничих умовах, вміння роботи із дослідницьким та випробувальним устаткуванням для вирішення завдань в галузі матеріалознавства. КС.03; - знання основ дослідницьких робіт, стандартизації, сертифікації і акредитації матеріалів та виробів. КС.06; - здатність застосовувати системний підхід до вирішення інженерних проблем на основі досліджень в рамках спеціалізації КС.11; - здатність планувати і виконувати дослідження, обробляти результати експерименту з використанням сучасних інформаційних технологій, програмного забезпечення, інтерпретувати результати натурних або модельних експериментів. КС.12; - вміння формувати дослідницькі науково-методичні та науково-технічні програми науково-дослідницької організації або її підрозділу. КС.13. <p>Очікувані програмні результати навчання.</p> <p>ПРН6 - уміти організувати розробку програм та проведення комплексних досліджень та</p>	

випробувань матеріалів, напівфабрикатів та виробів, отриманих при певних варіантах їх оброблення.

ПРН7 - використовувати експериментальні методи дослідження структурних, фізико-механічних і технологічних властивостей матеріалів.

ПРН14 - уміти обґрунтовано призначати показники якості матеріалів та виробів.

ПРН15 - уміти застосовувати вимоги вітчизняних та міжнародних нормативних документів щодо формулювання та розв'язання наукових та науково-технічних задач розробки, виготовлення, випробування, сертифікації, утилізації матеріалів, створення та застосування ефективних технологій виготовлення виробів, у тому числі їх термічного оброблення.

Базові знання з теорії і методик досліджень щодо організації і послідовності проведення експериментів. Знання щодо оптимізації та контролю технологій термічної обробки. Знання, які необхідні для використання інформаційних і комунікаційних технологій. Знання методик здійснювання вимірювань у відповідності до метрологічних вимог та статистичної обробки їх результатів.

4. Мета вивчення навчальної дисципліни

Метою викладання навчальної дисципліни «Техніка і методика експерименту» є підготовка фахівців до вибору техніки і методик проведення наукових експериментів, формуванні у них здатності самостійно проводити аналіз результатів експериментальних досліджень та приймати обґрунтовані, перевірені експериментально рішення щодо вирішення задач в галузі матеріалознавства.

5. Завдання вивчення дисципліни

Основними завданнями вивчення дисципліни «Техніка і методика експерименту» є забезпечити підготовку фахівців до обґрунтованого вибору техніки і методик проведення експериментів з забезпеченням єдності вимірювань, вміння генерувати ідеї стосовно проблем оцінки похибок; здатність передбачати можливі технічні труднощі та знаходити шляхи їх мінімізації; оволодіння умінням трансформувати одержані результати науково-дослідних робіт у конкретні технічні рішення.

6. Зміст навчальної дисципліни

Вивчення даної дисципліни дозволить виконувати науково-технічні роботи щодо оптимізації технологічних процесів отримання порошкових та композиційних матеріалів; вивченні впливу хімічного складу та технологічних факторів на структуру і фізико-механічні властивості вказаних матеріалів.

7. План вивчення навчальної дисципліни

№ тижня	Назва теми	Форми організації навчання	Кількість годин
1.	Тема 1. Техніка і методи експериментальних досліджень в матеріалознавстві.	Лекція	2
2.	Тема 2.. Методи пошуку, накопичення і обробки науково-технічної інформації Практична робота 1. Правила накопичення, обробки і використання інформації при проведенні науково-дослідних робіт.	Лекція Практична робота	2 2
3.	Тема 3.. Природа експериментальних похибок та не-визначеностей Практична робота 2. Дослідження методик проведення експерименту з точки зору мінімізації похибок	Лекція Практична робота	2 2
4.	Тема 4. Метрологічне і приладо-апаратурне забезпечення експериментальних досліджень Практична робота 3. Дослідження характеристик приладів, що	Лекція Практична робота	3 2

	застосовуються для створення вимірювальних систем		
5.	Тема 5. Перевірка даних і виключення значень, що різко виділяються серед інших Практична робота 4. Аналіз експериментальних даних на предмет неймовірних значень.	Лекція Практична робота	2 2
6.	Тема 6. Проектування вимірювальних систем Практична робота 5. Застосування спеціалізованих методик в матеріалознавстві із застосуванням установок типу «ІМАШ»	Лекція Практична робота	4 2
7.	Тема 7. Послідовність проведення випробувань і план експеримента	Лекція	2
8	Тема 8. Приклади вибору техніки та застосування методик при проведенні досліджень в галузі матеріалознавства.	Лекція	3
9.	Тема 9. Критерії оптимальності планів проведення експерименту	Лекція	2
10.	Тема 10. Еволюційне планування Практична робота 6. Застосування симплекс-планування при оптимізації технологічних процесів обробки матеріалів	Лекція Практична робота	2 2
11	Тема 11. Задачі планування експериментів з декількома	Лекція Практична робота	3 4
12.	вихідними параметрами Практична робота 7. Зменшення кількості вихідних параметрів при плануванні експериментів щодо вирішення проблем з матеріалознавства		
13	Тема 12. Оформлення результатів наукового дослідження і їх	Лекція	3
14	реалізація.		

8. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Приладо-апаратне забезпечення експериментальних досліджень	5
2	Прилади і датчики для проведення експериментальних досліджень в матеріалознавстві	2
3	Здійснення автоматизації експериментальних установок	3
4	Правила відбору проб та зразків для здійснення експериментів	2
5	Фіксація і обробка технічної інформації при проведенні патентного пошуку	5
6	Відносна частота і ймовірність	3

7	Основні теореми про ймовірності випадкових подій	6
8	Функція розподілу і функція густини ймовірності	5
9	Закони розподілу	4
10	Статистичні оцінки параметрів розподілу (точкові та інтервальні)	5
11	Оптимізація планів активного експерименту	2
12	Вибір інтервалів варіювання факторів та їх кодування	2
13	Методики обробки результатів	3
14	Оптимізація одно факторних об'єктів	3
15	Способи визначення інтервалів між експериментальними даними	2
16	Рандомізовані блоки та зовнішні змінні	2
17	Порядок проведення експериментів	2
18	Метод золотого перерізу	5
19	Метод випадкового пошуку	3
20	Метод градієнта	4
21	Поняття про методи умовної оптимізації	3
22	Елементарні методи математичної обробки експериментальних даних	2
23	Первина та вторинна математична обробка даних	2
24	Правила побудови графічних залежностей	2
25	Правила оформлення звіту з науково-дослідної роботи	3
26	Програми для рішення на комп'ютері наукових та науково-технологічних задач	3
27	Одновимірні лінійна регресія і кореляція	3
28	Апроксимація експериментальних даних поліномом оптимального ступеню	2
29	Рішення задачі лінійного програмування	2
	Разом	90

9. Система та критерії оцінювання курсу

Засоби оцінювання

1. Поточний контроль знань на практичних заняттях.
2. захист реферату за темою самостійної роботи.
3. Опитування при складанні іспиту.

Критерії оцінювання

Поточне тестування та самостійна робота												Сума
Змістовий модуль №1						Змістовий модуль № 2						
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10	T11	T12	100
16	16	16	16	18	18	16	16	16	16	18	18	

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
85-89	B	добре	
75-84	C		
70-74	D	задовільно	
60-69	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
1-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

10. Політика курсу

Подаються конкретні вимоги, які викладач формує до студента при вивченні навчальної дисципліни, засади академічної доброчесності.

Політика щодо дедлайнів та перескладання: Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку (75% від можливої максимальної кількості балів за вид діяльності балів). Перескладання модулів відбувається за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний).

Політика щодо академічної доброчесності: Списування під час контрольних робіт заборонені (в т.ч. із використанням мобільних девайсів). Мобільні пристрої дозволяється використовувати лише під час он-лайн тестування та підготовки практичних завдань під час заняття.

Політика щодо відвідування: Відвідування занять є обов'язковим компонентом оцінювання. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, інші поважні причини) складання модулів за додатковим графіком або оформленим індивідуальним планом.